

[Per Federspiel.]

fuld psykologisk kendsgerning. Derfor er det ingen skade til, at vi under de nordiske forhandlinger stræber mod et endda meget vidtgående mål og nøjes med det, som vel nok til syvende og sidst må blive resultatet: et forbedret nordisk samarbejde på en række områder på den pragmatiske måde, vi nu engang er vant til at arbejde.

Jeg er altså ikke enig med hr. Ivar Nørgaard i, at der skulle være noget særligt vundet ved at få det nordiske samarbejde formaliseret; jeg tror, det er realiteterne, man i højere grad skal hæfte sig ved; og den vigtigste realitet er jo den, at de nordiske lande kan enes om en fælles europæisk politik.

Endelig vil jeg gerne på et ganske bestemt punkt rette en tak til udenrigsministeren. Jeg tænker på, at han i hele sin vurdering af den udenrigspolitiske situation ikke bygger på gisninger, hverken i afspændingspolitikken eller i den almindelige integrationspolitik, om, hvad den ene eller den anden nu har i sinde, men alene indskrænker sig til at bygge sin politik på det, som er de egentlige politiske kendsgerninger. Jeg tror det er et meget vigtigt middel til at bevare den saglige enighed, vi her i tinget har kunnet opretholde om vor udenrigspolitik i videste forstand.

Stinus: Den 21. august 1968 vil for altid være en skelsættende dato i Europas historie. Sovjetunionens handling er blevet fordømt af næsten hele verden inklusive de fleste kommunistpartier. Det kan være passende at mindes en russisk regeringserklæring fra den 30. oktober 1956, hvori det fastslås, at landene i det store socialistiske fællesskab kun kan bygge deres relationer på principperne om fuld retslighed, om respekt for territorial integritet, politisk uafhængighed og suverænitet og om ikke-indblanding i de andres indre forhold.

Heroverfor står i dag udenrigsminister Gromykos udtalelse på FN's generalforsamling, hvor han bl. a. sagde, at socialistiske

stater hverken kan eller vil finde sig i en situation, hvor socialismens vitale interesser bliver truet, og hvor der bliver grebet ind i de ukrænkelige grænser for det socialistiske samfund af stater. Det er tydelig tale. Vi har nu fået klar besked om, at Sovjetunionen forbeholder sig ret til at gribe ind i et hvilket som helst socialistisk land, hvor Sovjetunionens vitale interesser trues. Sagt med andre ord: den amerikanske Monroedoktrin, som Khrustjev i Cubakrisen erklærede død, har nu fået sin pendant i noget, som man passende kan kalde Moskvadoktrinen eller Gromykodoktrinen.

Det er blevet hævdet, at Moskvaaftalen er ensbetydende med en betingelsesløs tsekoslovakisk kapitulation over for russiske krav. Jeg kan ikke være enig i denne bedømmelse. Det er nok rigtigt, at den tsekoslovakiske liberaliseringsproces, som prøvede at forene socialisme og frihed, er sat i stå, men man må da ikke overse den kendsgerning, at til trods for mere end to måneders besættelse har Moskva ikke opnået fuld kontrol med hverken massemedierne, administrationen eller politiet, ikke engang med det tsekoslovakiske kommunistparti. De øverste ledere fortsætter, de ledere, som satte liberaliseringsprocessen i gang, de ledere, som først Pravda og nu endog enkelte vestlige kommentatorer har betegnet som forrædere. At de liberaliseringsindstillede ledere trods alt fortsætter, er et lyspunkt. Vi må forholde os afventende og se, hvad der ligger i præsident Svobodas ord om, at det socialistiske fremskridt vil blive fortsat i rimeligt tempo.

Et enkelt opmuntrende træk i forbindelse med beghenhederne i Tsekoslovakiet skal nævnes, nemlig dette, at den ideologiske opdragelse af befolkningen, der er pågået siden 1958, har vist sig at være uden resultat. Den ideologiske opdragelse, der har fundet sted i Sovjetunionen siden 1918, kunne heller ikke ganske hindre meningstilkendigelser især fra intellektuelle kredse mod Warszawa-pagtlændenes brutale handle-måde, og det er også opmuntrende:

Og opmuntrende er den markering, som